

37
B53

ВІСНИК
МІЖНАРОДНОГО
ДОСЛІДНОГО ЦЕНТРУ

**“ЛЮДИНА: МОВА, КУЛЬТУРА,
ПІЗНАННЯ”**

Том 10

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

В.Є. Андріанов, Т.В. Андріанов, О.М. Письменний

м. Кривий Ріг (Україна)

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ОСВІТЯНСЬКОЇ ГАЛУЗІ

На основе результатов исследования можно сделать вывод, что на систему интересов влияют факторы, которые содействуют формированию мировоззрения и развития физических качеств посредством самовыражения.

Ключевые слова: интерес к физическому воспитанию, духовный интерес, интеллектуальный интерес, профессиональный интерес.

Розглядаючи результати дослідження можна зробити висновок, що на систему інтересів впливають фактори які формують світогляд та розвиток фізичних якостей через самовираження.

Ключові слова: інтерес до фізичного виховання, духовний інтерес, інтелектуальний інтерес, професіональний інтерес.

On the basis of the results of the research one can draw a conclusion that the system of interests is influenced by the factors which contribute to the formation of world outlook and the development of physical qualities by means of self-expression.

Key words: physical training, spiritual interest, intellectual interests, professional interests.

В сучасній Україні відбувається активне реформування освітньої соціокультурних сфер, у тому числі галузь фізична культура та спорт, спостерігається чималий інтерес до форм і методів фізичного виховання в педагогічних університетах, ведеться пошук та наукове обґрунтування таких засобів фізичного виховання, які б відповідали українському менталітету, та сучасним педагогічним положенням, це підтверджує нашу думку, що вчитель загальноосвітньої школи повинен бути компетентним у різних галузях знань, у тому числі, у фізичному вихованні школяра.

Професіоналізм учителя не можна уявити без фізичної культури, її біологічного ритму, який формує фахівця на всіх етапах навчання у вузі. Особливо значущим для вчителя є здатність відчувати і душу, і серце, і настрої дітей, їх внутрішній стан, життєвий тонус, фізичні якості та фізичні здібності, при організації та проведенню спортивно-масових заходів. При організації спортивних заходів фізична культура сприяє підготовці людини до виконання різних соціальних функцій, рухливим іграм, фізичними вправами та іншими формами активності, а якісне функціонування лише при науковому обґрунтованому її змісту, високому рівні методики та при сприятливих умовах.

Слід нагадати як В.О.Сухомлинський у своїй школі прививав любов до фізичної культури вчителів та учнів. За його порадою в школі вчителі прагнули привчити вихованців до переконання, що завдяки регулярним фізичним вправам у них не тільки розвивається краса тіла, гармонія рухів, а й формується характер, гартується сила волі, а такі види як біг, ходьба на лижах, плавання є найбільш ефективними засобами педагогічного впливу на розвиток здібностей, нахилів, все це складова частина фізичного і духовного життя дитини, вона у прямому залежить від особистості вчителя, його фізичного і духовного багаття, освіченості. Практика роботи із студентами 10-ти факультетів та 15

спеціальностей показала, що вони прагнуть до вдосконалення професійно значущих якостей особистості через фізичну культуру і спорт, її інтелектуальний потенціал, можливості, нахили, мотиви та духовні інтереси.

Ця проблема має відоме осмислення в теорії і практиці фізичного виховання, в педагогічній, медичній і психологічній науках, проте єдиної точки зору щодо головних позицій поки що не досягнуто. Ось чому вона не втрачає своєї актуальності і в наш час.

Система формування фізичних і духовних інтересів в період студентського віку може бути ефективною на підставі реалізації принципу – єдність біологічного розвитку і засобів, методів і форм навчально-виховного процесу.

Проблема: Підводячи підсумок викладеного вище, відзначимо, що для вирішення цієї проблеми необхідно: з'ясувати головні фактори фізичного розвитку особистості, а також місце і значення фізичної культури і спорту як засобу впливу на формування фізичних і духовних інтересів, показати можливість управління процесом фізичного виховання майбутніх вчителів, що є важливою умовою формування його інтересів.

Метою дослідження було:

1. Визначити фактори, які впливають на формування інтересу до професії вчителя, через засоби фізичної культури та спорту.

2. Роль матеріально-технічних засобів навчання у формуванні пізнавального інтересу студентів на заняттях з фізичного виховання.

В дослідженні брали участь 827 студентів III курсу Криворізького державного педагогічного університету.

Об'єкт дослідження: виступає навчально-виховний процес з фізичного виховання на всіх факультетах Криворізького державного педагогічного університету.

Результати дослідження: у своєму дослідженні ми керувалися теоретичними положеннями видатних педагогів – Макаренка А.С., Сухомлинського В.О., психологів – Божович Л.І., Рубінштейна М.М., теоретиків фізичної культури та спорту – Сергієнка Л.П., Зуболій М.Д. враховували вимоги, які ставляться у державних документах галузей науки і освіти, фізичної культури до підготовки фахівців.

Основоположне значення для формування усієї системи інтересів мають матеріальні інтереси, джерелом яких з одного боку, виступає природа, а з другого – матеріальна діяльність людей.

Інтерес до фізичного виховання проходить через опанування знаннями, уміннями та навичками фізичних вправ, рухливих ігор, що задовольняють потреби, відповідають мотивам, створюють позитивний настрій. Духовні інтереси розвиваються найбільш ефективно, коли існує можливість їх задоволення. У зацікавленості виявляються основні мотиви і рухомі сили соціального суб'єкта, групи, класу, суспільства. Саме по їх наявності і змісту можна судити про всебічний як фізичний, так і інтелектуальний інтерес вчителя.

Інтелектуальні інтереси це знання предмету і методики, культурний кругозір, розуміння дітей, уміння контактувати з ними, уміння підтримувати дисципліну, згуртувати колектив, організувати індивідуальну і колективну діяльність для формування стійких інтересів до занять фізичними вправами чи руховими іграми і на їх основі виховувати позитивну звичку до фізичної культури і спорту та здорового способу життя.

Велике значення у формуванні стійкого професійного інтересу до професії учителя має приклад, тобто – вчитель фізичної культури, тренер, спортсмен, класний керівник, організатор, завуч, директор і т.д.

Основні фактори, які впливають на формування професійного інтересу у студентів:

1. Інтерес досягти вагомого результату в спорті.
2. Інтерес до фізичної культури і спорту.
3. Інтерес до роботи з дітьми.
4. Інтерес до виховання видатного спортсмена.
5. Інтерес до спортивних змагань.

На нашу думку, якими б не були стійкими мотиви, але без внутрішніх мотивів мета не досягнута. Все що відбувається у студентські роки, під час спортивних змагань студенти вчаться підпорядковувати свої інтереси інтересам колективу, спільними зусиллями добиватися поставленої мети, вірно оцінювати свої сили, почувати себе частиною колективу тощо. Задоволення інтересу від поставленої мети підвищує та прискорює цілеспрямованість. Тому процес формування інтересу до професійних якостей повинен носити диференційний підхід. Адже вони залежать від матеріальної бази та матеріально-технічних засобів навчання.

Засоби навчання мають дві взаємопов'язані сторони: матеріальну і соціальну. Матеріальна сторона – це власне самі засоби навчання з їх інвентарем та обладнанням. Соціальна сторона – це зміст інформації, яка закладена в них. Система виховної роботи повинна стати способом життя студентської молоді, усі складові частини якого підпорядковані певній меті і направлені на досягнення конкретного результату – формуванню фізичних та духовних інтересів особистості фахівця і громадянина. Особливе значення в цьому процесі має організація виховної роботи у навчальній і поза навчальній, спортивно-масових та оздоровчих заходах.

За допомогою засобів навчання в свідомості студентів фіксуються чуттєві уявлення про фізичні вправи чи види спорту. Чуттєво-образне сприйняття техніки чи тактики дають можливість пізнати лише зовнішню сторону фізичної вправи. Завдання викладача – за допомогою чуттєво-образного сприйняття підвести студента до внутрішньої суті. А це можливо зробити при певних умовах абстрактного мислення. Однак, якого б високого рівня абстракції не досягло мислення, воно потребує чуттєвої образності, спрямованої на формування здорового фізичного вдосконалення і моральної стійкості.

Без засобів навчання не можливо впливати на студента, адже система виховання передбачає побудову змісту, форм і методів навчально-виховної роботи з урахуванням глибокого і системного вивчення особистості.

На особистість можна впливати: змістом; методикою подачі змісту; виразністю передачі компонентів змісту; органічним поєднанням змісту; методів та виразних засобів передачі інформації; повідомленням студенту відомостей про вплив занять фізичними вправами на організм людини.

Основою у навчально-виховному процесі з фізичного виховання є:

– стимулюванню пізнавальної діяльності студентів, набуті при виконанні тих чи інших фізичних вправ, самостійне здобуття наукових знань, правильне застосування їх у спортивно-масових та оздоровчих заходах;

- ефективно засвоєння студентами основ теорії та методики фізичного виховання;
- підвищення рівня проведення спортивно-масових змагань та оздоровчих заходів;
- формування у студентів наукового світогляду, які сприяють формуванню інтересів студентів до фізичної культури і спорту.

Отже, засоби фізичного виховання у навчально-виховному процесі виконують такі функції: стимулюючу, навчальну, виховну, розвиваючу, оздоровчу. Методи навчання залежать від загальної мети та завдань навчання. Необхідно проводити методи та засоби навчання у відповідності з сьогоденням.

Тому інтерес до фізичної культури це складний і особистістoorієнтований підхід у мотиваційній сфері. Він проявляється як у зовнішній, так і в внутрішній мотивації. Якщо заняття сподобалися студенту і він бажає продовжувати чи повторити ці вправи, значить він задовольнив свої потреби і отримав насолоду від занять.

Можна вважати що на формування фізичних та духовних інтересів майбутніх вчителів впливають такі фактори:

- на теоретичних і практичних заняттях потрібно підтримувати невимушену атмосферу, творчий мікроклімат до фізичного вдосконалення;
- планувати та рекомендувати навчальне навантаження, яке посилює для фізичного розвитку;
- для успішного духовного виховання необхідно цікавитися життям студента, знати їх захоплення, розуміти мотиви їх дій, бути витриманим, принциповим, доброзичливим, займатися самовихованням.

На процес формування фізичних та духовних інтересів вчителя впливає багато умов, але істотний вплив має соціальне середовище, і головне, фізичні та духовні інтереси – це взаємозв'язок гармонії тіла й розуму, оволодіння сучасними методами, стратегією і тактикою управління цим складним процесом. Фізичне виховання учителя повинне бути спрямоване на виконання національних соціально-економічних та політичних завдань суспільства.

Таким чином, в дослідженнях професійної спрямованості майбутнього фахівця освітня галузі необхідно охопити як об'єктивний так і суб'єктивний контекст самореалізації особистості через засоби фізичної культури і спорту та компоненти її результатів діяльності.

Професійне становлення розвивається та формується в процесі підготовки майбутнього фахівця освітня галузі в ході практичної педагогічної діяльності. Ми виділяємо такі шляхи формування професійного становлення в процесі підготовки майбутнього фахівця освітня галузі:

- розкриття ролі фізичної культури і спорту в структурі навчально-виховного процесу;
- систематичне ознайомлення студентів з теорією та методикою фізичного виховання;
- забезпечення через систему тренінгу формування умінь, які характеризують здоровий спосіб життя;
- включення студентів в різноманітні види спортивно-масової та оздоровчої діяльності (ранкова гімнастика, фізкультхвилинки, фізкультпаузи, рухливі перерви, прогулянки і т.і.), які забезпечують придбання студентами досвіду професійного становлення;

- відвідувати й аналізувати спортивно-масові заходи в позанавчальний час, паралельно складати варіанти моделей різних заходів, аналіз відеозаписів кращих спортивних свят, що дає можливість засвоювати деякі уміння та навички суддівської колегії, а при необхідності повторити перегляд окремих фрагментів свята, що забезпечує професійну підготовку до сприймання й осмислення спортивно-масових заходів;

- опрацювання методичної літератури з проблем теорії і методики фізичного виховання в загальноосвітній школі, методики організації самостійної роботи учнів починаючи з певного класу, індивідуального та диференційного підходу до фізичного навантаження при виконанні фізичних вправ чи рухомих ігор;

- вивчення передового педагогічного досвіду з організації та проведення спортивно-оздоровчих заходів «Козацький гарт» в загальноосвітніх школах міста, області, країни.

- підготовка дидактичних матеріалів до організації та проведення спортивно-масових та оздоровчих заходів (положення, календар, оголошення) та моделювання типових ситуацій, що виникають на спортивних змаганнях.

Нестандартні ситуації як засіб розвитку ініціативно-творчого мислення майбутнього фахівця освітянської галузі :

- дискусії на спортивну тематику та форми організації спортивно-масової та оздоровчої роботи засобами фізичної культури та спорту;

- ефективність роботи з професійного становлення та розвитку досягається лише за умови єдності викладача та студента, їх сумлінного ставлення до своїх службових обов'язків.

Названі форми роботи з майбутніми фахівцями освітянської галузі розглядаються нами як складові процесу професійної підготовки учителя, а перехід школи з предметного на особистісно-орієнтоване навчання ставить перед вищими педагогічними навчальними закладами завдання підготовки вчителів з високою фізичною та педагогічною культурою.

Література

1. Андріанов В.С., Макаренко Н.Г. Духовний потенціал фізичної культури. Збірник наукової конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання і спорту». Харків, 2005. – С. 22-24.
2. Березовський А.П. Фізична культура та духовні інтереси учнів випускних класів середніх шкіл м.Кривого Рогу 1990-2000 р. Збірник «Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту студентської молоді». Кривий Ріг, 2004. КТУ. – С. 3-6.
3. Михайлов Н.В. Как сформировать интерес к физической культуре // Физическая культура в школе. – 2005. - № 4. – С. 10-17.